7/6725

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

K - Q
TSE-ISO-EN
9000

Sayı : B.13.APK.0-12-00-00/320-2468
Konu : Yazılı Soru Önergesi

14 TEMMUZ 2005

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 23.06.2005 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-11980 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan Adana Milletvekili Prof. Dr. N. Gaye ERBATUR'a ait 7/6725 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

Özellikle son yıllarda iş sağlığı ve güvenliği bakımından gerek kurumsallaşma gerekse mevzuat bakımından önemli gelişmeler katedilmiştir. AB ve ILO normları dikkate alınarak 4857 sayılı İş Kanunu yasallaşmış ve İkinci Ulusal Program çerçevesinde iş sağlığı ve güvenliği alanında AB müktesebatı uyumlaştırılarak 21 adet Yönetmelik yayımlanmıştır. Ayrıca, 4857 sayılı Kanun çerçevesinde 10 yeni yönetmelik yürürlüğe konulmuştur.

5038 sayılı Kanunla, iş sağlığı, güvenliği ve çalışma ortamına ilişkin ILO Sözleşmesi 5039 sayılı Kanun ile de İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin 161 sayılı ILO sözleşmesi onaylanmış ve 155 sayılı ILO sözleşmesinde zikredilen işçi-işveren kesimlerinin de içinde yer aldığı ülkemizde iş sağlığı ve iş güvenliği politikalarının oluşturulmasında istişari mahiyette görüş belirlemek amacıyla Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi kurulmuş ve 6 Mayıs 2005 tarihinde ilk toplantısını gerçekleştirmiştir.

Bunun yanında, üst hukuk normu olarak tüzük çalışmaları yürütülen ve AB'nin 89/391/EEC sayılı Konsey Direktifi daha önce İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği şeklinde uyumlaştırılmış ve yürürlüğe konmuştur. Ancak, Danıştay 10 uncu Dairesi tarafından şekil yönünden yürütülmesinin durdurulması kararı doğrultusunda söz konusu Direktif esas alınarak tüzük tasarısı hazırlanmış ve Başbakanlığa gönderilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 77 nci maddesine göre "İşverenler işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak, işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdürler." ibaresi ile yine aynı maddede "İşverenler işyerlerinde meydana gelen iş kazasını ve tespit edilecek meslek hastalığını en geç iki iş günü içinde yazı ile ilgili Bölge Müdürlüğüne bildirmek zorundadır." ibaresi yer almaktadır.

İş Kanunu'nun yukarıda belirtilen maddesine göre işyerlerinde önlem alma yükümlülüğü işverene aittir. Kanunun işverene verdiği tüm bu yükümlülüklerine rağmen, bilindiği üzere, Bakanlığımız İş Müfettişleri, her yıl hazırlanarak Bakan Onayı ile uygulamaya konulan aylık teftiş programları gereğince çeşitli sektörlerden işyerleri, çalışma hayatı ile ilgili kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre, yukarıdaki etmenlerde dikkate alınarak iş sağlığı ve güvenliği ile işin yürütümü yönlerinden denetlenmektedir.

Türkiye genelinde iş sağlığı ve iş güvenliği yönünden yapılan tüm bu programlı denetimlerde amaç, proaktif yaklaşım çerçevesinde, işyerlerinde olabilecek meslek hastalığı ve iş kazalarını önlemeye yöneliktir.

Ayrıntılı bilgi için irtibat: S.BİLİR Araştırmacı

İnönü Bulvarı No:42 Emek 06640 ANKARA
Tel: (0312) 212 56 43 Fax: (0312) 215 18 00
e.posta m.dinc@calisma.gov.tr Elektronik Ağ.www.csgb.gov.tr.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 82 nci maddesi ile getirilmiş bulunan işyerlerinde iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik elemanlara ilişkin yönetmelik 20/01/2004 tarihli ve 25352 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre sanayiden sayılan devamlı olarak 50 işçi çalıştıran ve 6 aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işverenler işyerinin iş güvenliği önlemlerinin sağlanması, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi ve uygulanmasının izlenmesi hizmetlerini yürütmek üzere işyerinde çalışan işçi sayısına, işyerinin risk grubuna göre bir veya daha fazla mühendis veya teknik eleman görevlendirmekle yükümlü kılınmıştır. Adı geçen yönetmelikte iş güvenliği ile görevli mühendis ve teknik elemanların görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Ayrıca, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78 inci maddesine göre işyeri kurulmadan kurma izni işletme safhasına geçme aşamasında da işletme belgesi alınması ile ilgili yönetmelik 17/12/2004 tarih ve 25673 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğin amacı ise işyerlerinin sağlık, güvenlik mevzuatına ve kabul edilmiş normlara uygun olarak kurulması ve işletilmesini sağlamaktır.

Proje teftişlerindeki amaç, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenebilmesi için gerekli sağlık ve güvenlik tedbirlerinin alınmasını sağlamak, işyerlerindeki ortak genel problemleri belirlemek ve tüm ilgili tarafların da katılımıyla bu sorunlara çözüm önerileri ve tedbirleri ortaya koymak ve sektör ile ilgili veri toplamaktır.

Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı çerçevesinde, Avrupa Birliği Konsey Direktifleri de esas alınarak 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca yeni yönetmelikler çıkarılmış olup, bu yeni yönetmeliklerde yer alan yeni yaklaşımlar çerçevesinde Bakanlık tarafından sosyal tarafların da etkin katılımı sağlanarak, sektör bazında "Proje Teftişleri" yürütülmeye başlanılmıştır.

Proje teftişleri amacıyla sektör seçiminde, iş kazalarının veya meslek hastalıklarının yoğun olduğu sektörler öncelikli olarak ele alınmaktadır. Örneğin, Maden işkolunda ülkemizde ve dünyada her türlü tedbire rağmen toplu ölümlü kazalar olabilmektedir. Maden işyerlerinde, çalışma koşullarından kaynaklanan risklerin azaltılmasını, gerekli sağlık ve güvenlik tedbirlerinin alınması ile işçi ve işverenlerde konu hakkında bilincin artırılmasını sağlamak amacıyla bu işyerlerinin bir proje kapsamında denetime alınmasına karar verilmiştir. Bu karar uyarınca, Grup Başkanlıklarında teftiş heyetleri oluşturularak ülke çapında ve belirli bölgelerde yoğun olarak bulunan yeraltı ve yerüstü kömür, taş, mermer ocakları ile çeşitli metal ve metal dışı maden işletmeleri ilk olarak Ekim-Aralık 2004 tarihleri arasında 43 ilde toplam 772 işletme denetime tabi tutulmuştur. Yine, söz konusu projenin devamı olarak ikinci kez Temmuz-Aralık 2005 tarihleri arasında projenin 2 nci safhasının gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu safhada da, birinci safhada kapalı olan veya ulaşılamayan işyerlerine ulaşılması, ulaşılmış olan işyerlerine de 2 nci kez ziyaret etmek suretiyle kontrol denetimlerinin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bunun yanında inşaat sektöründe de yılda en az dört ay yoğun inşaat denetimleri yapılmaktadır.

Benzer şekilde, Bakanlığımızca, Tuzla Özel Tersaneler Bölgesi Projesi, İzmir Ailağa Gemi Söküm Bölgesi Projesi, Akaryakıt ve LPG Dolum Tesislerinde Sektör Denetimi Projesi, Akaryakıt ve LPG Satış İstasyonlarında Denetim Projesi, Zirai Mücadele İlaçları Üretimi Yapılan İşyerlerinde Sektör Denetimi Projesi, Patlayıcı Madde İmal Eden veya Kullanan İşyerlerinin Sektör Denetimi Projesi, Şeker Fabrikaları Denetimi Projesi, Asbest ile Çalışan İşyerleri Denetimi Projesi tamamlanmış olup, Boya İmal Eden İşyerleri Denetimi Projesi, ILO/IPEC Mobilya Sektöründe Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi Projesi ile Karayolu Taşımacılığı Projesi halen devam etmektedir. 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren, sanayiden sayılan, devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde kurulan iş sağlığı ve güvenliği kurulları da; işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere, bir işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinden sorumlu bütün tarafların temsil edildiği iş sağlığı ve güvenliği kurullarının oluşturulmasına ilişkin yönetmelik 7 Nisan 2004 tarihli ve 25426 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

7/6725

Sosyal tarafların (üniversiteler, sendikalar, işverenler ve işçiler) bilgilendirilmesi ve duyarlılığın artırılması amacıyla her yıl iş sağlığı ve güvenliği haftası düzenlenmekte, bunun yanında seminerler, konferanslar aracılığıyla konu toplumun gündemine getirilerek tarafların iş sağlığı ve güvenliği konusunda daha geniş bir perspektiften bakmaları sağlanmış ve 10 ilde de ayrıca Güvenlik Kültürü konulu seminerler düzenlenmiştir.

Ülkemizde iş kazalarının yoğun olduğu madencilik sektörüne ilişkin; 21/02/2004 tarih ve 25380 sayılı, Yeraltı ve Yerüstü Maden İşletmelerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Hakkında Yönetmelik ile 22/02/2004 tarih ve 25381 sayılı Resmi Gazete'de, Sondajla Maden Çıkarılan İşletmelerde Sağlık ve Güvenlik Şartları Hakkında Yönetmelik yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İnşaat sektörüne yönelik ise 23/12/2003 tarih ve 25325 sayılı Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliklerde maden işyerleriyle, yapı işyerlerinde alınacak sağlık ve güvenlik önlemleri belirlenmiştir.

4857 sayılı İş Kanununda, yukarıda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve yapılan denetimlerdeki uyarılara rağmen gerekli düzenlemeleri yapmayan işveren veya işveren vekillerine mevzuatımızla belirlenen kurallar çerçevesinde, idari para cezası, işin durdurulması ve işyerlerinin kapatılması müeyyideleri uygulanmaktadır.

Sonuç olarak, SSK istatistikleri incelendiğinde iş kazalarının meydana gelmesindeki sıklık oranları ile meydana gelen iş kazası sayılarının düştüğü görülmekte olup, tüm bu çalışmalar ülkemizdeki iş kazası ve meslek hastalıkları oranlarının AB ülkeleri ortalamalarına indirilmesini hedeflemektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Murat BAŞESGİOĞLU
Bakan